

Katolicyzm i służba wojskowa - wyrok NSA 5VIII92

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego — Ośrodek Zamiejscowy we Wrocławiu z dnia 5 sierpnia 1992 r. (SA/Wr 678/92)

[Artykuł 18 Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych z 1966 r., ratyfikowanego przez Polskę w 1977 r. (Dz. U. 1977 r. Nr 38 poz. 167 i 168), który traktuje o prawie do wolności myśli, sumienia i wyznania (podobnie jak art. 82 Konstytucji RP), nie stwarza podstawy do otrzymania skierowania do służby zastępczej.]

Przewodniczący: sędzia NSA S. Cebulski (sprawozdawca). Sędziowie NSA: A. Bromer, B. Skorupka.

Naczelnny Sąd Administracyjny oddalił na podstawie art. 207 § 5 kpa skargę Tomasza S. na decyzję Wojewódzkiej Komisji Poborowej przy Wojewodzie (...) z dnia 16 grudnia 1991 r. w przedmiocie odmowy skierowania poborowego do służby zastępczej.

Z uzasadnienia

Rejonowa Komisja Poborowa w K. orzeczeniem z dnia 25 października 1991 r. nie uwzględniła wniosku Tomasza S. o skierowanie go do służby zastępczej, albowiem w czasie rozmowy z nim nie została przekonana o jego moralnych pobudkach odmowy służby wojskowej. Orzeczenie wydano na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. 1988 r. Nr 30 poz. 207).

Poborowy wniósł odwołanie do Wojewódzkiej Komisji Poborowej w K., zarzucając naruszenie „art. 18 Paktu praw obywatelskich i politycznych oraz art. 82 Konstytucji”. Twierdził, że odbywanie zasadniczej służby wojskowej wykluczają jego „przekonania moralne i etyczne”. Służba ta bowiem ma przygotować żołnierza do walki, do wojny, do unicestwienia drugiego człowieka, a jego „przyrodzonym prawem jest prawo do życia”. Gdyby było ono przestrzegane, nie byłoby wojen światowych i wielu innych zbrodni, które są następstwem przygotowania ludzi do walki. Zmuszenie go do służby w wojsku powodowałoby „konflikt sumienia”, a służbę zastępczą uważa za „gwarancję wolności sumienia, wyznania i przekonań”.

Wojewódzka Komisja Poborowa przesłuchała poborowego. Powtórzył on wywody odwołania i dodał, że jest wegetarianinem i należy do wyznania rzymskokatolickiego. Orzeczeniem z dnia 16 grudnia 1991 r. nr Ob.IV-63103/S-47/91 Komisja utrzymała w mocy orzeczenie Rejonowej Komisji Poborowej, uznając, że poborowy nie wykazał związku między swymi przekonaniem moralnym a niemożnością odbycia zasadniczej służby wojskowej bez sprzeniewierzenia się tym przekonaniom. Nie można bowiem uznać za taki związek awersji poborowego do broni, do reguł starszeństwa i skoszarowania ani zaakceptować poglądu, że służba wojskowa przygotowuje żołnierzy do walki, wojny i unicestwienia drugiego człowieka. Prawo do służby zastępczej uzależnione jest od rzeczywistego konfliktu pomiędzy obywatelską powinnością obrony państwa a obywatelskim prawem do wolności sumienia, wyznania i przekonań, a więc przysługuje wtedy, gdy odbywanie służby wojskowej pozostaje w oczywistej sprzeczności z wyznawanymi przekonaniem religijnymi lub moralnymi, nie zaś wtedy, gdy wprowadza

zainteresowanego jedynie w stan dyskomfortu duchowego. Jako podstawę prawną przyjęto art. 36 ust. 2 pkt 2 cytowanej ustawy w jej brzmieniu z 1988 r. (Dz. U. 1988 r. Nr 30 poz. 207 ze zm.).

Poborowy zaskarżył orzeczenie ostateczne do sądu administracyjnego. W skardze powtórzył wcześniejsze wywody i powołując się na swe wyznanie rzymskokatolickie, uściślił zasady moralne, które — jego zdaniem — wykluczają odbywanie służby wojskowej. Chodzi tu o naczelną zasadę chrześcijaństwa „miłości bliźniego” i przykazanie Dekalogu „nie zabijaj”. Zarzucił też, że wyciągnięto błędny wniosek z faktu, iż jest wegetarianinem.

Odpowiedź na skargę powtarza argumenty przytoczone w uzasadnieniu decyzji ostatecznej i postuluje oddalenie skargi.

Naczelnny Sąd Administracyjny zważył, co następuje:

Orzeczenia komisji poborowych są rozstrzygnięciami organów administracji państwowej, wydanymi na podstawie powszechnie obowiązującego prawa administracyjnego, o charakterze władczym i zewnętrznym, załatwiający konkretną sprawę konkretnie określonej osoby, i

dlatego spełniają warunki decyzji administracyjnej w rozumieniu art. 104 kpa. Wyjaśnienia zatem wymaga, czy decyzja ostateczna odpowiada prawu (art. 196 § 1 kpa). Wydana ona została po dniu 9 grudnia 1991 r., to jest po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 25 października 1991 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 1991 r. Nr 113 poz. 491). Podstawowe znaczenie ma tu art. 198 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. 1988 r. Nr 30 poz. 207), albowiem w zakresie odnoszącym się do niniejszej sprawy nowelizacja z dnia 25 października nie wniosła nic nowego, a w obowiązującym obecnie tekście ustawy (Dz. U. 1992 r. Nr 4 poz. 16) przepis ten otrzymał jedynie nową numerację (art. 189 ust. 1).

Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. przyznaje poborowym przeznaczonym do zasadniczej służby wojskowej prawo występowania do rejonowej komisji poborowej z pisemnymi wnioskami o skierowanie ich do odbycia służby zastępczej ze względu na przekonania religijne albo wyznawane zasady moralne. Sposób załatwienia wniosku jednak, a więc między jego uwzględnieniem a odmową, pozostawiony jest uznaniu organu administracji państwowej. Wybór taki musi wynikać z wszechstronnego i dogłębnego rozważenia okoliczności faktycznych w uzasadnieniu decyzji (art. 107 § 3 kpa).

Organ, który wydał zaskarżoną decyzję, uznał, że wyznawane przez Tomasza S. zasady moralne nie pozostają w rzeczywistym konflikcie z obowiązkiem odbycia przez niego służby wojskowej. Skarżący prezentuje odmienny pogląd. Wyraża zapatrywanie, że służba ta jest nie do pogodzenia z chrześcijańskim systemem wartości, z którym się utożsamia.

Zanim temat ten zostanie rozwinięty, celowe jest rozpatrzenie zarzutu, że organ wyższego stopnia naruszył art. 18 Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych. Pakt ten, uchwalony przez Zgromadzenie Ogólne NZ w grudniu 1966 r., został ratyfikowany przez Polskę w 1977 r. i ogłoszony jako załącznik do Dziennika Ustaw z tego roku Nr 38 poz. 167. Utrwalona jest już w orzecznictwie sądowym zasada, że ratyfikowane umowy międzynarodowe powinny stanowić element polskiego porządku prawnego. Wskazany przez skarżącego art. 18 Paktu traktuje o prawie do wolności myśli, sumienia i wyznania (podobnie jak art. 82 Konstytucji RP). Nie czyni się wyjątku od tej zasady i dlatego prawo to odnosi się również do żołnierzy odbywających służbę wojskową. Błędny jednak jest pogląd skarżącego, że powołany przepis Paktu stwarza dla niego podstawę do otrzymania skierowania do służby zastępczej. Takiego wniosku nie da się wyprowadzić z treści omawianej normy. Państwa — sygnatariusze Paktu nie są zobowiązane do zwalniania poborowych określonej grupy wyznaniowej bądź bezwyznaniowych od służby wojskowej. Prowadziłoby to do naruszenia zasady, że „wszyscy są równi wobec prawa i są uprawnieni bez żadnej dyskryminacji do jednakowej ochrony prawnej” (art. 26 Paktu).

Wykładnia art. 189 ust. 1 omawianej ustawy (według numeracji z 1992 r.) musi być ścieśniająca także z tego względu, że służbę wojskową traktuje się jako zaszczytny obowiązek patriotyczny obywateli Rzeczypospolitej Polskiej (art. 92 ust. 2 Konstytucji RP). Chodzi o sprawę obrony Ojczyzny, która jest obowiązkiem wszystkich obywateli (art. 1 powyższej ustawy).

Nie zasługuje na akceptację także pogląd skarżącego, że służba wojskowa koliduje ze społeczną nauką Kościoła katolickiego, zwłaszcza z piątym przykazaniem Dekalogu i z przykazaniem miłości bliźniego. Skarżący powołuje się na to jako wyznawca religii katolickiej. Rozpatrując sprawę w tym aspekcie, trzeba przytoczyć fragment Konstytucji duszpasterskiej o Kościele w świecie współczesnym „*Gaudium et spes*”, przyjętej przez Sobór Watykański II: „ci, którzy sprawie Ojczyzny oddani służą w wojsku, niech uważają siebie za sługi bezpieczeństwa i wolności narodów. Jeśli bowiem to zadanie właściwie spełniają, naprawdę przyczyniają się do utrwalenia pokoju” (Znak nr 332-334, Kraków 1982, str. 924). W tym kontekście należy też przypomnieć słowa Papieża Jana Pawła II, że „służba wojskowa jest nie tylko zawodem czy obowiązkiem. Musi być także wewnętrznym nakazem sumienia, nakazem serca. Tradycje żołnierskie Polaków poprzez wieki związały służbę wojskową z miłością Ojczyzny. Młody człowiek, który w decydującym dla swego okresie życia zostaje wezwany do służby wojskowej (...), poddany wojskowej dyscyplinie, równocześnie bardziej odczuwa sprawy swego wnętrza i poniekąd spontanicznie szuka wewnętrznego uporządkowania i ładu” (z homilii na spotkaniu z Wojskiem Polskim — dnia 2 czerwca 1991 r. — Koszalin — edycja wszystkich przemówień papieskich wygłoszonych w Polsce podczas IV Pielgrzymki w czerwcu 1991 r., Wydawnictwo Towarzystwa Salezjańskiego nr 329-330, Kraków 1991, str. 23). Można tym samym dojść do konkluzji, że nie ma sprzeczności między zasadami wiary katolickiej a podstawowym,

zaszczytnym obowiązkiem obywatelskim służby wojskowej. Skarżący więc nie może powoływać się skutecznie na swe katolickie przekonania religijne albo wypływające z wiary zasady moralne na uzasadnienie wniosku o skierowanie do służby zastępczej. Natomiast odmowna decyzja w tym przedmiocie mieści się w ramach uznania administracyjnego zawartego w art. 189 ust. 1 omawianej ustawy.

Skargę zatem należało oddalić (art. 207 § 5 kpa).

[ONSA 1994/1 poz. 13]

Zobacz także te strony:

[Chrześcijanin jest pacyfista](#)

[Katolicyzm i służba wojskowa - wyrok NSA 10XII91](#)

[Katolicyzm i służba wojskowa - wyrok NSA 17XI92](#)

(Publikacja: 15-08-2003)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2621) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2621>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl